

Riigikohus
kantselei@riigikohus.ee

16.07.2025 nr 12-19/25-23/2

Märt Põdra kaebuse edastamine

Edastan Riigikohtule Märt Põdra (Pöder) kaebuse (lisa 1). Kaebaja saatis kaebuse 14.07.2025 e-kirjaga kell 23.52 (lisa 2). Ühtlasi on lisatud Vabariigi Valimiskomisjoni 10.07.2025 koosoleku protokoll (lisa 3).

Kaebus on esitatud põhjusel, et kaebaja eemaldati Vabariigi Valimiskomisjoni 10.07.2025 veebikoosolekult.

Vabariigi Valimiskomisjon jääb oma 10.07.2025 toimunud koosolekul avaldatud seisukohtade juurde.

Riigi valimisteenistus toimis veebikoosoleku ettevalmistamisel osalejatele jälgimisvõimaluse tagamiseks järgmiselt:

08.07.2025 (ca kell 12.55) avaldati veebilehel valimised.ee uudisnupp koos koosoleku päevakorraga ja viitega, et „Riigi valimisteenistus loob võimaluse elektroonilisel koosolekul osalemise soovist enne koosoleku algust e-posti (info@valimised.ee) teel teada andnud isikutele koosolekut jälgida.“ Sellest hetkest kuni koosoleku alguseni laekus soov koosolekut jälgida 7-lt erinevalt meiliaadressilt. Neist kahes oli märgitud isiku nimi, kellele edastati ka koosoleku veebilink (Sulev Švilponis ja Koit Pärn). S. Švilponis tuli koosoleku ooteruumi õigel ajal, lubati koosolekuruumi, isik tuvastati ja ta oli kohal koosoleku lõpuni. K. Pärn ooteruumi ei ilmunud, kuid saatis 13.07.2025 teate, et kutse sattus rämpsposti hulka ning seetõttu jäi koosolekul osalemata.

E-posti aadressidele, millelt saadetud koosolekul osalemise soovide puhul ei olnud võimalik tuvastada isiku nime (allkirja märkena, aadressi osa või adressaadi nime kuva kaudu) saatis riigi valimisteenistus kirja, milles palus teatada osaleda sooviva isiku nime. Kokku oli sellised sooviavaldusi viis:

1. Psyop Subliminal (infovabadus@gmail.com) – allkirjamärke Psyop Subliminal. Vastas kirjale, et nõutud pole ju muud kui oma soovist teada anda, allkirjamärke taas Psyop Subliminal. Linki ei edastatud. Koosoleku ooteruumis selle nimekuvaga isikut ei olnud.
2. Anu Nüümse (nyymse@proton.me) – allkirjamärke Anu Nüümse. Palvele teatada nimi kinnitas, et isiku nimi on Anu Nüümse. Linki ei edastatud. Koosoleku ooteruumis selle nimega olnud isik lubati koosolekuruumi, kus ta ei reageerinud ettepanekule rääkida või näidata enda nägu. Koosoleku juhataja palvele anda e-kirja teel teada, kas koosolekuruumi on kuulda ja näha

ning kes ta on, saatis vastuseks märke, „Jälgin koosolekut, kõik on hästi. Anu Nüümse“. Kuna isiku esitlemine ei õnnestunud, ta eemaldati koosolekuruumist.

3. boamaod@gmail.com – esitas soovi allkirjamärkega „VVK koosoleku jälgimisest huvitatud kodanik“. Palvele edastada koosolekul osaleja nimi, ei vastatud. Linki sellele aadressile ei edastatud. Koosolekuruumis osales isik nimega Huvitatud Kodanik, kelle kontomärkusesse oli kantud lisainfona boamaod@gmail.com. Huvitatud Kodanik lubati ruumi, isiku esitlemine ei õnnestunud ja ta eemaldati koosolekuruumist.

4. gafgaf@infoaed.ee – edastas soovi allkirjamärkega Märt. Palvele edastada osaleja ees- ja perekonnanimi, vastas, et link on juba olemas. Lisaks oli seisukohal, et jälgimise võimaluse loomiseks „ei nõua töökord isiku tuvastamist ei eesnime, perekonnanime ega mõlema järgi, vaid üksnes soovi avaldamist. Ilmselt poleks selline tuvastamine avaliku koosoleku passiivse jälgimise tingimusena ka proportsionaalne -- isegi kui teil oleks selleks tehniline võimekus.“ Linki ei edastatud. Koosolekuruumis olnud isik nimekujuga Märt P, kelle kontomärkusesse oli kantud aadress gafgaf@infoaed.ee lubati ruumi. Isiku esitlemine ei õnnestunud ning ta eemaldati ruumist.

5. Ausad Valimised ausadvalimised@infoaed.ee – esitas sooviavalduse MTÜ Ausad Valimised nimel märkimata seda esindavat isikut. Palvele edastada osaleja nimi vastati, et aktiivselt osalema kedagi ei saadeta ning tehnilistel põhjustel nime vajamisel võiks kasutada ühingu nime. Link edastati. Koosoleku ooteruumis oli isik nimega Ausad Valimised, kes lubati koosolekuruumi. MTÜ-d esindava isiku esitlemine ei õnnestunud. Osaleja eemaldati.

Koosoleku ooteruumis oli Luunja vallavanem Aare Anderson, kelle suhtes tegi Luunja valla valimiskomisjon otsuse, mille tõttu Kalle Kulbok riigi valimisteenistuse ning seejärel Vabariigi Valimiskomisjoni poole pöördus. Koosoleku lingi edastas talle eeldatavalt kaebaja, sest riigi valimisteenistusele sooviavaldust ei laekunud. A. Anderson tuvastati ja lubati koosolekuruumi.

Vabariigi Valimiskomisjoni töökorra p 4.3 kohaselt on komisjoni koosolekud avalikud. Reeglina toimub koosolek aadressil Toompea 1, Tallinn. Koosolekul osaleda soovivad isikud lubatakse hoonesse ja koosolekusaali pärast seda, kui nad on ennast esitlenud. Mõnikord on mõistlik korraldada koosolek veebikoosolekuna ning selline võimalus on ette nähtud ka töökorras. Veebikoosolekul osalejatelt eeldatakse samuti enda esitlemist.

Vaidlusalusel koosolekul oli end esitleda mittesoovivate isikute arv tavapäratult suur. See viitab koordineeritud tegevusele.

Riigikogu valimise seaduse (RKVS) § 19⁴ lg 1 ja 2 kohaselt on igaühel on õigus vaadelda Vabariigi Valimiskomisjoni ja valimiste korraldajate tegevust ja toiminguid. Vaatleja peab enne vaatlemise alustamist end esitlema. Samuti sisaldub RKVS § 19⁴ lg 4 nõue, mille kohaselt ei tohi vaatleja segada Vabariigi Valimiskomisjoni tööd ega osaleda valimiste korraldaja tegevustes. Samad nõuded sisalduvad ka teistes valimisseadustes. Normi sõnastus toetab seisukohta, et komisjoni tööd jälgida soovivatel isikutel on vaatlejate õigused ja kohustused.

Sõltumata sellest, kas koosoleku jälgijaid käsitleda vaatlejatena või mitte, eeldab Vabariigi Valimiskomisjon neilt ametlikus suhtluses üldtunnustatud käitumisnormidele vastavat käitumist. Küsimise peale tuleb avaldada enda nimi ja veebikoosolekul avada vähemalt korraks kaamera, koosolekut ei tohi segada ning koosoleku juhataja korraldustele tuleb alluda.

Riigikohtu kriminaalkolleegium on asunud seisukohale, et kohtumenetluse poolte obstruktsionistlik tegevus ei tohi hakata dikteerima kohtumenetluse kulgu ega muuta kohut protsessiosaliste pantvangiks (18.06.2010 otsus asjas nr 3-1-1-43-10, p 46). Samad põhimõtted kohalduvad teistelegi menetlustele. Seadusega antud õigusi tuleb kasutada heas usus.

Kaebaja koos veel mõne vaatlejaga teeb katseid dikteerida Vabariigi Valimiskomisjoni koosolekute kulgu. 12.06.2025 koosolekul, kus ta viibis füüsiliselt, keeldus ta asutusesiseseks kasutamiseks tunnistatud teabe arutamise ajaks koosoleku ruumist lahkumast. Koosolek tuli katkestada ja mh M. Põdra koosolekuruumist eemaldamiseks kutsus allakirjutanu välja politsei. Kaebuse väidetakse, et M. Põder sai 10.07.2025 koosolekul šoki sellest, et tal paluti end tuvastada. Esiteks ei saanud selline palve tulla üllatusena - riigi valimisteenistus saatis juba enne koosoleku algust e-kirja, milles palus teatada koosolekul osaleda soovija nime. Teiseks on M. Põder isik, kes osaleb aktiivselt erinevatel valimiste korraldamisega seotud koosolekutel ja menetlustes ning tutvustab oma seisukohti, esinedes julgelt ja veenvalt. Väide, et selline inimene saab organismi talitluse häire sellest, et tal palutakse öelda enda nimi ja näidata korra kaamerast nägu, ei ole eluliselt usutav.

Kaebaja väidab, et ta ei pidanud vajalikuks esitatud küsimustele vastata, kuna tema meiliaadress oli riigi valimisteenistusele teada. Hetkel on puhkuste periood ning seda väidet pole võimalik kontrollida. Koosoleku tehnilise poole korraldas riigi valimisteenistuses hiljuti tööle asunud Katrin Laaniste. Tema ega ka Vabariigi Valimiskomisjoni liikmed ei tea M. Põdra poolt kasutatavaid meiliaadresse. Selmet öelda enda nimi, leiab kaebaja, et e-kirja saamisel peaks valimisteenistus asuma läbi töötama varem saadetud isikute kirju. Vabariigi Valimiskomisjon seda seisukohta ei jaga.

Kaebaja käitumine kogumis viitab sellele, et ta ei kasuta enda õigusi heauskselt.

M. Põdra kaebuses toodud sündmuste käigu detailirohke kirjeldus võimaldab järeldada, et suure tõenäosusega on ta ruumis viibimise ajal salvestanud nii heli kui ka pilti. Selleks luba ta küsinud ei ole. Kaebuste läbivaatamisel käideldakse sageli isikuandmeid (konkreetsel koosolekult nt isiku elukohaga seotud küsimusi) ning olukorras, kus tuvastamata isikud kedagi informeerimata koosolekut salvestavad, ei ole Vabariigi Valimiskomisjonil võimalik isikuandmete kaitse nõudeid täita.

Valimiskaebuse läbivaatamiseks korraldatav Vabariigi Valimiskomisjoni koosolek on avalik istung haldusmenetluse seaduse (HMS) § 45 lg 1 p 2 tähenduses. HMS § 45 lg 4 kohaselt võib istungi juhataja istungilt kõrvaldada isiku, kes ei allu istungi juhataja poolt kindlaksmääratud istungi läbiviimise korrale. Kuna kaebaja istungi juhataja korraldustele ei allunud, polnud tal võimalik Vabariigi Valimiskomisjoni koosolekut jälgida.

Vabariigi Valimiskomisjon palub jätta kaebus rahuldamata.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Ingrid Kullerkann
Vabariigi Valimiskomisjoni esimees

Lisad:

1. Riigikohtule saadetud kaebus;
2. Kaebuse edastamise 14.07.2025 e-kiri;
3. Vabariigi Valimiskomisjoni 10.07.2025 koosoleku protokoll.